

Research Paper

Identifying and proposing a conceptual framework of key indicators influencing the development of financial center cities

Farzaneh Jondaghi Ardakani¹ , Habib Ansari Samani^{2,*},
Daryosh Farid³, Seyed Heydar Mirfakhraldini⁴

¹Ph.D. Student in Financial Engineering, Faculty of Economics, Management and Accounting, University of Yazd, Yazd, Iran

²Associate Professor, Department of Financial Economics, Faculty of Economics, Management and Accounting, University of Yazd, Yazd, Iran

³Professor, Department of Financial Engineering, Faculty of Economics, Management and Accounting, University of Yazd, Yazd, Iran

⁴Professor, Department of Industrial Management, Faculty of Economics, Management and Accounting, University of Yazd, Yazd, Iran

Received: 2025/06/28

Revised: 2025/08/02

Accepted: 2025/09/13

Abstract

This study was conducted with the aim of identifying the key components that influence the development of financial center cities. In the first stage, 142 scientific documents were identified and, after screening, 21 articles were selected as the analytical sample. To validate the extracted indicators, the opinions of ten experts in finance, urban economics, financial management, and financial consulting were obtained through purposive sampling. The research followed a qualitative approach based on thematic analysis, and the data were analyzed through open, axial, and selective coding. The findings revealed four main themes: financial and economic infrastructure, legal and regulatory frameworks, financial technology and innovation, and communication infrastructure and specialized human capital. The resulting conceptual framework can provide a foundation for policymaking and the development of financial cities, particularly in developing countries.

Keywords: Financial center cities, Financial infrastructures, Thematic analysis, Financial innovation, Emerging economies.

* Corresponding author. h.samani@yazd.ac.ir

2717-3135 © Author(s)

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license.

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

 <https://doi.org/10.22034/PSAB.2025.231183>

شناسایی و ارائه چارچوب مفهومی شاخص‌های کلیدی مؤثر بر ایجاد شهرهای مرکز مالی

فرزانه جندقی اردکانی^۱ , حبیب انصاری سامانی^{۲*}، داریوش فرید^۳،

سیدحیدر میرفخرالدینی^۴

^۱ دانشجوی دکتری مالی گرایش مهندسی مالی، دانشکده اقتصاد مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

^۲ دانشیار، گروه اقتصاد مالی، دانشکده اقتصاد مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

^۳ استاد، گروه مهندسی مالی، دانشکده اقتصاد مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

^۴ استاد، گروه مدیریت صنعتی، دانشکده اقتصاد مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۰۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۱۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۲

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی مؤلفه‌های کلیدی تأثیرگذار بر شکل‌گیری شهرهای مرکز مالی انجام شد. در مرحله نخست، ۱۴۲ سند علمی شناسایی و پس از پالایش، ۲۱ مقاله به‌عنوان جامعه تحلیلی انتخاب گردید. برای اعتبارسنجی شاخص‌ها، نظر ۱۰ نفر از خبرگان حوزه مالی و اقتصاد شهری، مدیران و مشاوران مالی با روش نمونه‌گیری هدفمند اخذ شد. پژوهش به روش کیفی و مبتنی بر تحلیل مضمون بوده و داده‌ها طی کدگذاری باز، محوری و گزینشی تحلیل شدند. نتایج چهار مضمون اصلی شامل زیرساخت‌های مالی و اقتصادی، چارچوب‌های قانونی و نظارتی، فناوری و نوآوری مالی و زیرساخت‌های ارتباطی و نیروی انسانی متخصص را نشان داد. چارچوب مفهومی حاصل می‌تواند مبنایی برای سیاست‌گذاری و توسعه شهرهای مالی، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، فراهم کند.

واژگان کلیدی: شهرهای مرکز مالی، زیرساخت‌های مالی، تحلیل مضمون، نوآوری مالی، اقتصادهای نوظهور.

* نویسنده مسئول. h.samani@yazd.ac.ir

© نویسندگان ۲۷۱۷-۳۱۳۵

این یک مقاله با دسترسی آزاد تحت مجوز CC BY-NC-ND است.

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

 <https://doi.org/10.22034/PSAB.2025.231183>

۱. مقدمه

در جهان امروز که اقتصاد به سرعت در حال هم‌پیوستگی است، شهرها به‌عنوان نقاط کانونی فعالیت‌های اقتصادی، به‌ویژه در بخش مالی، نقش حیاتی ایفا می‌کنند. مفهوم مرکزیت مالی به جایگاه ممتاز برخی شهرها در ساختار نظام مالی جهانی اشاره دارد؛ شهرهایی که به‌عنوان قطب‌های اصلی سرمایه‌گذاری، بانکداری و خدمات مالی شناخته می‌شوند و به‌طور مستمر سهم قابل توجهی در جریان‌های سرمایه جهانی و نوآوری‌های مالی دارند (دمیر، ۲۰۲۰؛ گابر و بان، ۲۰۲۰). این مرکزیت نه تنها توانایی تخصیص مؤثر منابع مالی را افزایش می‌دهد، بلکه الگوهای رشد صنعت مالی را نیز شکل می‌دهد و بدین ترتیب، تأثیر عمیقی بر توسعه اقتصادی ملی و منطقه‌ای بر جای می‌گذارد (چن و همکاران، ۲۰۲۱).

بخش مالی شامل حوزه‌های متعددی از جمله بانکداری، سرمایه‌گذاری، بیمه و فناوری‌های نوین مالی مانند فین‌تک است و نقشی کلیدی در ایجاد ارزش افزوده و افزایش تولید ناخالص داخلی کشورها دارد (ژانگ و همکاران، ۲۰۲۲). این بخش با تسهیل جریان سرمایه و تشویق نوآوری، متکی به قدرت مرکزیت مالی شهرها در شبکه جهانی است و تجمع منابع، استعدادها و زیرساخت‌ها در این شهرها منجر به افزایش بهره‌وری و تاب‌آوری اقتصادی می‌شود (پایک و پولارد، ۲۰۱۹). مطالعات جدید اثبات کرده‌اند که شهرهایی با سطح بالاتر مرکزیت مالی معمولاً رشد سریع‌تری در بخش مالی خود تجربه می‌کنند و این روند به شکل یک چرخه مثبت باعث تقویت دائمی اقتصاد محلی و جذب خدمات مالی بیشتر می‌شود (وو و شن، ۲۰۲۳؛ لی و همکاران، ۲۰۲۱).

از منظر جغرافیای اقتصادی، کلان‌شهرهای مالی مانند نیویورک، لندن و هنگ‌کنگ با بهره‌مندی از مزیت‌های تاریخی، تکنولوژی‌های پیشرفته و نهادهای مالی قوی، جایگاه برجسته‌ای در اقتصاد جهانی یافته‌اند و نقش محوری در تعیین روندهای مالی و نوآوری‌های فناوری‌های مالی دارند (سان و همکاران، ۲۰۲۲). اثرات این شهرها فراتر از مرزهای ملی است و از طریق تأثیرگذاری بر بازارهای سرمایه، کار و فناوری‌های نوظهور مانند بلاک‌چین، ساختار اقتصاد جهانی را شکل می‌دهند (برنن و کریس، ۲۰۱۶؛ آربر و همکاران، ۲۰۲۰).

با توجه به اهمیت رو به رشد این مراکز مالی در ارتقای زیرساخت‌های اقتصادی و جایگاه رقابتی کشورها، شناخت دقیق شاخص‌های کلیدی تأثیرگذار بر شکل‌گیری و توسعه آن‌ها از ضرورت‌های اصلی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی است. از این رو، با توجه به اهمیت نقش شهرهای مرکز مالی در ارتقای رقابت‌پذیری ملی و موقعیت کشورها در اقتصاد جهانی، ضروری است تا عوامل مؤثر در این مرکزیت به‌طور نظام‌مند شناسایی و تحلیل شوند. این پژوهش با استفاده از رویکرد کیفی تحلیل مضمون، تلاش می‌کند تا شاخص‌های کلیدی در شکل‌گیری شهرهای مرکز مالی را تبیین کرده و مدلی مفهومی برای هدایت سیاست‌گذاری در این حوزه، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، ارائه دهد.

۲. ادبیات پژوهش

مرکزیت مالی شهرها و توسعه شهرها در بخش مالی-اقتصادی را می‌توان از طریق چارچوب‌های نظری مختلفی مورد بررسی قرار داد. این چارچوب‌ها شامل نظریه اقتصاد شهری، جغرافیای مالی و اقتصادهای تجمعی هستند که توضیح می‌دهند چگونه فعالیت‌های مالی در مناطق خاصی از شهرها متمرکز شده و به رشد اقتصادی کمک می‌کنند. این بخش به بررسی این مبانی نظری و ارتباط آن‌ها با مرکزیت مالی و توسعه اقتصادی-مالی می‌پردازد.

۱. مرکزیت مالی و نظریه اقتصاد شهری

نظریه اقتصاد شهری تأکید می‌کند که شهرها به‌عنوان مراکز تسهیل‌کننده مبادلات اقتصادی، تخصص‌گرایی و نوآوری به افزایش بهره‌وری و رشد اقتصادی کمک می‌کنند (بتی، ۲۰۲۳). نظریه مکان مرکزی، که به‌روزرسانی شده توسط ژانگ و همکاران (۲۰۲۴) است، بیان می‌کند چگونه شهرها در ساختار اقتصادی سلسله‌مراتبی، نقش کلیدی در انباشت و توزیع سرمایه دارند. پژوهش‌های جدید نشان می‌دهند شهرهایی با مرکزیت مالی بالا به دلیل جذب سرمایه‌گذاری، نیروی کار متخصص و نهادهای مالی فعال، چرخه توسعه بخش مالی را تقویت می‌کنند (گروت و لیو، ۲۰۲۳).

۲. جغرافیای مالی و شبکه‌های مالی جهانی

جغرافیای مالی به سازماندهی فضایی بازارها و نهادهای مالی می‌پردازد. نظریه شهر جهانی، که با مطالعه کیم و پارک (۲۰۲۳) به‌روز شده، بیان می‌کند کلان‌شهرهای مالی همچون نیویورک، لندن و هنگ‌کنگ گره‌های حیاتی در اقتصاد جهانی هستند. تحقیقات ۲۰۲۳ تأکید دارند این مراکز با توسعه شبکه‌های داده و زیرساخت‌های فناوری، ارزش‌افزوده بخش مالی را افزایش می‌دهند و به رشد پایدار کمک می‌کنند (فرناندهز و همکاران، ۲۰۲۳).

۳. اقتصادهای تجمعی و رشد بخش مالی

اقتصادهای تجمعی تأکید بر مزایای اقتصادی تمرکز جغرافیایی صنایع دارند (کراگمن، ۱۹۹۱). به نقل از اسمیت و جانسون، (۲۰۲۴). تمرکز مؤسسات مالی، نیروی کار متخصص و فناوری‌های مشترک در شهرهای مالی موجب افزایش بهره‌وری و نوآوری شده و رشد ارزش‌افزوده بخش مالی را به دنبال دارد (پون و لی، ۲۰۲۳). همچنین اثرات خوشه‌ای منجر به جذب شرکت‌های چندملیتی و تقویت مرکزیت مالی می‌گردد (نگوین و همکاران، ۲۰۲۴) همچنین مدیریت مالی کارآمد در بخش عمومی، نه تنها ابزاری برای سنجش میزان دستیابی به اهداف و مصرف بهینه منابع است، بلکه بستری برای جلب اعتماد عمومی، ارتقای مشروعیت حاکمیت و تقویت بنیان‌های توسعه پایدار فراهم می‌آورد (ستوده و همکاران، ۱۴۰۴).

۴. نقش نوآوری مالی در توسعه شهری

ظهور فناوری‌های مالی نوین (فین‌تک) رابطه مرکزیت مالی و رشد بخش مالی را تقویت کرده است. شهرهای مالی پیشرو ضمن پذیرش فناوری‌هایی مانند بلاک‌چین، هوش مصنوعی و خدمات مالی دیجیتال،

خلق ارزش افزوده را بهبود بخشیده‌اند (آرنر و همکاران، ۲۰۲۲؛ لیو و وانگ، ۲۰۲۴). این تحولات نشان می‌دهد مرکزیت مالی بیش از پیش تحت تاثیر زیرساخت‌های دیجیتال و نوآوری‌های فناوری قرار دارد. به‌کارگیری رویکردهای نوین در مدیریت مالی عمومی، متناسب با شرایط و ویژگی‌های محیطی کشور، می‌تواند نقش مؤثری در ارتقاء فرآیندهای توسعه شهری ایفا کند. این رویکردها با یکپارچه‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی مالی، ارائه گزارش‌های شفاف‌تر و واقع‌بینانه‌تر، و تسهیل تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاران، زمینه‌ساز جذب منابع مالی پایدار برای پروژه‌های شهری می‌شوند. همچنین، با ارتقاء پاسخگویی و امکان ارزیابی بهتر عملکرد مالی و تعهدات دولت، بستر مناسبی برای برنامه‌ریزی و اجرای سیاست‌های مالی مؤثر در راستای توسعه شهری فراهم می‌گردد (زارعی، ۱۳۹۹).

درک این مبانی نظری، به سیاست‌گذاران و پژوهشگران کمک می‌کند تا استراتژی‌هایی برای حفظ مزیت رقابتی مراکز مالی شهری و تقویت نقش آن‌ها در توسعه اقتصادی کلان تدوین کنند. با توجه به اهمیت این موضوع، سوال اصلی پژوهش این است که: «شاخص‌ها و مؤلفه‌های کلیدی مؤثر بر ایجاد و توسعه و شهرهای مرکز مالی کدامند و چه شاخص‌هایی را می‌توان برای راهنمایی سیاست‌گذاری در کشورهای در حال توسعه پیشنهاد داد؟»

۲.۲. پیشینه پژوهش

شناسایی شاخص‌های کلیدی در شکل‌گیری شهرهای مرکز مالی و طراحی مدل مبتنی بر تحلیل مضمون، از مباحث مهم پژوهشی در حوزه توسعه شهری و مالی است. با توجه به نقش اثرگذار این شاخص‌ها در جذب سرمایه، تقویت نوآوری و ارتقاء رقابت‌پذیری اقتصادی، مرور نظام‌مند مطالعات داخلی و خارجی اهمیت یافته است. رویکرد تحلیل مضمون ضمن دسته‌بندی نظام‌مند این مؤلفه‌ها، امکان توسعه یک مدل مفهومی کاربردی برای سیاست‌گذاری هدفمند در توسعه پایدار شهرهای مالی را میسر می‌سازد. این موضوع به ویژه در اقتصادهای در حال گذار، برای بهبود عملکرد و استراتژی‌های توسعه‌ای دارای اهمیت است.

۱. مطالعات داخلی

در سال‌های اخیر، پژوهش‌های متعددی در حوزه مرکزیت مالی شهرها و تأثیر آن بر رشد ارزش افزوده بخش مالی در ایران انجام شده است. برای مثال، حسینی و همکاران (۱۴۰۳) طی مطالعه‌ای اقتصادسنجی با داده‌های پانل از ۳۰ شهر بزرگ ایران نشان دادند که ارتقاء زیرساخت‌های مالی شهری و تقویت نهادهای مالی باعث افزایش قابل توجه بهره‌وری و رشد بخش مالی می‌شود. رضایی و ملکی (۱۴۰۴) با تحلیل شبکه‌ای سیستم مالی شهری ایران دریافتند شهرهایی که تعاملات مالی گسترده‌تری دارند، دارای تاب‌آوری بیشتری در برابر نوسانات اقتصادی و بازارهای مالی هستند.

همچنین کوشا (۱۴۰۲) در پژوهشی با استفاده از مدل تعادل عمومی دینامیک تصادفی (DSGE) بررسی کرد که رشد بخش مالی در شهرهای مرکزی کشور می‌تواند منجر به افزایش تولید ناخالص داخلی و

کاهش هزینه‌های معاملاتی شود. در مطالعه‌ای دیگر احمدی و اصغری (۱۴۰۴) نقش نوآوری‌های مالی دیجیتال و فین‌تک در ارتقاء کارایی نظام مالی و خلق ارزش‌افزوده در مراکز مالی کلان‌شهری ایران را برجسته کردند که این روند با توسعه جهانی همخوانی دارد.

۲. مطالعات خارجی

در سطح بین‌المللی نیز، مطالعات متعددی با رویکردهای پیشرفته و داده‌محور انجام شده است. ژانگ و همکاران (۲۰۲۳) با استفاده از رگرسیون‌های داده‌های شبکه مالی جهانی نشان دادند که شهرهای مرکز مالی با سطح بالاتر مرکزیت، رشد سریع‌تر بخش مالی و اثرات سرریز مثبت بر اقتصادهای ملی را تجربه می‌کنند. لی و چن (۲۰۲۲) در پژوهشی با داده‌های ۵۰ شهر بزرگ دنیا، تأکید کردند که مرکزیت مالی باعث افزایش کارایی تخصیص سرمایه و رشد ارزش‌افزوده در بخش مالی می‌شود.

مطالعات هندرسون و همکاران (۲۰۲۱) با بهره‌گیری از مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) نشان دادند که تمرکز نهادهای مالی در شهرهای بزرگ منجر به افزایش بهره‌وری و نوآوری در بخش خدمات مالی شده و موجب جذب سرمایه‌گذاری کلان می‌گردد. وانگ و همکاران (۲۰۲۳) با استفاده از تحلیل شبکه‌های مالی پیچیده، اثبات کردند موقعیت یک شهر در شبکه مالی جهانی عامل تعیین‌کننده رشد ارزش‌افزوده بخش مالی است و شهرهایی که در این شبکه پیوندهای قوی‌تری دارند، تاب‌آوری بیشتری پس از بحران‌های مالی از خود نشان می‌دهند.

گائو و سان (۲۰۲۲) همچنین با اقتصادسنجی فضایی بر نقش مرکزیت مالی در تسهیل تحرک سرمایه‌های فرامرزی و افزایش تاب‌آوری اقتصادی تأکید کردند. در حوزه مدل‌سازی کلان‌اقتصادی، کیم و همکاران (۲۰۲۲) با مدل تعادل عمومی پویای تصادفی (DSGE) نشان دادند توسعه بخش مالی مراکز شهری موجب افزایش تولید ناخالص داخلی، کاهش هزینه معاملات و بهبود ثبات مالی می‌شود؛ یافته‌ای که توسط پژوهش‌های ۲۰۲۴ هونگ و لی تقویت شده است و نقش حیاتی زیرساخت‌های دیجیتال مالی را برجسته می‌کند.

مطالعات توسعه مالی بین‌المللی مانند دمیرگوچ-کونت و لوین (۲۰۰۸) نشان داده‌اند که تمرکز خدمات مالی در کلان‌شهرها با بهبود شاخص‌های توسعه مالی و افزایش کارایی بازار سرمایه رابطه مثبت دارد. راجان و زینگز (۲۰۰۳) نیز تأکید کردند که توسعه مالی در شهرهای دارای زیرساخت‌های پیشرفته به کاهش شکاف‌های مالی میان صنایع و کسب‌وکارهای کوچک کمک می‌کند و منابع را به پروژه‌های بهره‌ور هدایت می‌نماید.

گناکیولی و همکاران (۲۰۱۴) نقش کلان‌شهرهای مالی در تعمیق بازارهای سرمایه و توسعه نهادهای مالی را عاملی کلیدی برای رشد اقتصادی پایدار معرفی کرده‌اند. افزون بر این، آلن و همکاران (۲۰۱۶) با تمرکز بر توسعه مالی فراگیر، نشان دادند فناوری‌های نوین مالی از جمله فین‌تک باعث افزایش دامنه دسترسی به خدمات مالی شده و موانع جغرافیایی و اجتماعی را کاهش می‌دهند. پژوهش‌های جدید ۲۰۲۴ مانند

مطالعه کم و همکاران بر نقش فناوری‌هایی نظیر بلاک‌چین و هوش مصنوعی در ایجاد ارزش افزوده در مراکز مالی صحنه گذاشته‌اند.

۳. روش پژوهش

در این پژوهش برای شناسایی و تبیین شاخص‌های کلیدی ایجاد شهرهای مرکز مالی، از روش کیفی تحلیل مضمون استفاده شده است. این روش به عنوان رویکردی نظام‌مند در تحلیل داده‌های کیفی، امکان استخراج مضامین اصلی و شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار را بر اساس مرور عمیق متون علمی و منابع معتبر فراهم می‌سازد. تحلیل مضمون با انعطاف‌پذیری بالا نسبت به داده‌ها، به پژوهشگر اجازه می‌دهد تا از طریق فرایند کدگذاری باز، محوری و گزینشی، به شناسایی و طبقه‌بندی شاخص‌های بنیادین در توسعه شهرهای مرکز مالی بپردازد. این رویکرد در مطالعات بین‌رشته‌ای و پیچیده، همچون موضوع حاضر، با هدف ارائه مدلی مفهومی و کارآمد برای سیاست‌گذاری و توسعه شهری بسیار کاربردی است. در این پژوهش برای گزینش ادبیات از پایگاه داده اسکوپوس، وب آف ساینس و گوگل اسکالر استفاده گردید. به منظور گزینش مقالات از روش سیلوا (۲۰۱۵) استفاده شده است. به این منظور ابتدا جستجو در سایت‌ها انجام شد و تعداد ۱۴۲ کتاب، مقاله علمی پژوهشی، مقاله مروری و مقاله کنفرانسی در ابتدا مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت با بررسی عنوان، چکیده و کلیدواژه به ۲۱ مقاله برای کدگذاری استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از این روش مراحل شامل کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی می‌باشد. کدگذاری باز عبارت است از فرایندی تحلیلی که از طریق آن مفاهیم مشخص شده و ویژگی‌ها و ابعاد آن‌ها از درون کشف می‌شوند. کدگذاری باز قصد دارد تا داده‌ها و پدیده‌ها را در قالب مفاهیم درآورد. کدگذاری محوری، پالایش و تفکیک مقوله‌های بدست آمده از کدگذاری باز است و یکی از مقوله‌ها را محور فرآیند بررسی و اکتشاف قرار می‌دهد و سپس مقوله‌های دیگر را به آن ارتباط می‌دهد و از میان انبوه مقوله‌های آن‌هایی را که به نظر می‌آید بیش از سایر مقولات در مراحل بعدی به کار آیند، انتخاب می‌کند. کدگذاری گزینشی سومین مرحله کدگذاری است که در سطحی انتزاعی‌تر بوده و پیوند هر دسته‌بندی با سایر گروه‌ها تشریح می‌شود و روشی برای یکپارچه‌سازی و تعیین مقوله مرکزی است (فلیک، ۲۰۱۸). در آخر جهت اطمینان از روایی محتوایی شاخص‌های استخراج‌شده، نظرات جمعی از خبرگان دانشگاهی و حرفه‌ای در حوزه‌های مرتبط (مالی، اقتصاد و مدیریت) اخذ گردید. به‌منظور ارائه تصویری روشن از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی خبرگان شرکت‌کننده، مشخصات آنان شامل میزان تحصیلات، سابقه کاری، جنسیت و بازه سنی در جدول شماره ۱ ارائه شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۰ نفر از خبرگان حوزه مالی و اقتصاد شهری بوده است.

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی خبرگان

تعداد (نفر)	دسته‌بندی‌ها	ویژگی‌ها
۱	کارشناسی	تحصیلات
۲	کارشناسی ارشد	
۷	دکتری	
۲	۵-۱۰ سال	سابقه/تجربه کاری
۵	۱۱-۱۵ سال	
۳	بیش از ۱۵ سال	
۸	مرد	جنسیت
۲	زن	
۲	۲۵-۳۵ سال	بازه سنی
۴	۳۵-۴۵ سال	
۴	بالای ۴۵ سال	

۴. یافته‌های پژوهش

در ابتدا با توجه به منابع مورد بررسی، مضمون پایه استخراج شده‌اند. سپس مضمون پایه با توجه به اشتراکات خود تحت عنوان مضمون سازمان دهنده دسته‌بندی گردید. روند کدگذاری به این صورت است که ابتدا مضمون پایه از طریق بررسی منابع به دست می‌آید و تحت عنوان مضمون سازمان دهنده دسته‌بندی می‌شود. به همین منظور مضمون پایه به دست آمده از طریق مرور ادبیات در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲. کدگذاری مضمون پایه

منابع	مضمون پایه
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ قواریا و قواریا (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	نرخ وقوع حملات سایبری مالی
تارتان و تتیک (۲۰۲۴)؛ پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)؛ بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	سطح رمزنگاری داده‌های مالی
تارتان و تتیک (۲۰۲۴)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	تعداد سامانه‌های امنیت اطلاعات فعال
مایکل و تای (۲۰۲۳)	میزان عدم ابهام در محاسبه مالیات‌ها

منابع	مضمون پایه
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ چن و چن (۲۰۱۵)	وجود سامانه‌های آنلاین برای پرداخت و پیگیری مالیات
مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	قابلیت پاسخگویی نهادهای مالیاتی به سؤالات و مشکلات مودیان
باسنز و ون میتزین (۲۰۱۵)	شفافیت در توزیع و استفاده از درآمدهای مالیاتی
دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ چن و چن (۲۰۱۵)	میزان اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان رشته‌های مالی و اقتصادی در شهر
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ مایر (۲۰۱۵)	تعداد شعب بانک‌ها و دفاتر خدمات مالی در مناطق مختلف
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	دسترسی به خدمات بانکداری دیجیتال و موبایلی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	پوشش جغرافیایی شبکه‌های بانکی در مناطق شهری و روستایی
تارتان و تتیگ (۲۰۲۴)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)؛ مایر (۲۰۱۵)	تنوع خدمات مالی ارائه‌شده توسط بانک‌ها
دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ مایکل و تای (۲۰۲۳)	سطح سرعت و کارایی خدمات بانکی آنلاین
چن و چن (۲۰۱۵)	میزان رضایت مشتریان از دسترسی و کیفیت خدمات بانکی
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	میزان اجرای عادلانه و منصفانه مالیات‌ها
باسنز و ون میتزین (۲۰۱۵)	دسترسی آسان به اطلاعات مالیاتی برای مودیان
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)	نرخ مالیات رقابتی در مقایسه با سایر کشورها
مایر (۲۰۲۰)	تسهیلات برای مودیان مالیاتی در زمینه پرداخت و تسویه حساب
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	سرعت و کارایی پردازش تراکنش‌ها
مایر (۲۰۲۰)	دسترسی به خدمات مالی آنلاین در مناطق مختلف
چن و چن (۲۰۱۵)	میزان رضایت مشتریان از خدمات بانکداری دیجیتال
مایکل و تای (۲۰۲۳)	نرخ بهره و شرایط بازپرداخت وام‌ها

منابع	مضمون پایه
باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	تعداد مؤسسات آموزشی و دانشگاه‌های تخصصی در حوزه مالی و اقتصادی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	سطح حقوق و مزایای شاغلان در بخش‌های مالی و اقتصادی
دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ چن و چن (۲۰۱۵)	وجود سیستم‌های احراز هویت چندمرحله‌ای
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	بودجه اختصاص یافته به امنیت سایبری
باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	تعداد مقررات و استانداردهای امنیتی اجرا شده
دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	تعداد و تنوع مؤسسات مالی ارائه‌دهنده تسهیلات
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)	میزان تسهیلات اعتباری اعطاشده به کسب‌وکارها و افراد
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	دسترسی به سرمایه‌گذاری خطرپذیر و تأمین مالی استارت‌آپ‌ها
مایکل و تای (۲۰۲۳)	حجم اعتبارات بانکی و میزان نقدینگی موجود در بازار
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	میزان دسترسی به اعتبارات خرد و کلان برای بنگاه‌های اقتصادی
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	تنوع ابزارهای تأمین مالی (مانند وام، اوراق قرضه و سهام)
تارتان و تتیک (۲۰۲۴)؛ باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	سهولت دریافت وام و کاهش موانع اداری و بروکراتیک
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	میزان حمایت دولت از کسب‌وکارها از طریق سیاست‌های مالی
مایر (۲۰۲۰)	نقش بانک‌های توسعه‌ای و نهادهای مالی بین‌المللی در تأمین منابع مالی
مایکل و تای (۲۰۲۳)	میزان دسترسی به خطوط ریلی پیشرفته و قطارهای سریع‌السیر
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	تعداد و کیفیت فرودگاه‌های بین‌المللی و داخلی
نیکیتین (۲۰۲۱)	توسعه و گستردگی بزرگراه‌ها و جاده‌های ارتباطی

منابع	مضمون پایه
مایر (۲۰۲۰)	تنوع و تعداد ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت دیجیتال
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	نرخ پذیرش پرداخت‌های الکترونیکی در فروشگاه‌ها و کسب‌وکارها
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	سطح امنیت تراکنش‌های الکترونیکی و کیف پول‌های دیجیتال
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	سطح خدمات حمل‌ونقل عمومی شهری و بین شهری
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)	ظرفیت و کارایی بنادر و زیرساخت‌های حمل‌ونقل دریایی
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	تعداد و کیفیت پروازهای بین‌المللی و داخلی
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)؛ مایر (۲۰۲۰)	تعداد و کیفیت برنامه‌های آموزشی و کارآموزی در حوزه مالی
مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	میزان سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل
وانگ (۲۰۱۷)	فرصت‌های رشد و ارتقای شغلی برای متخصصان مالی
وانگ (۲۰۱۷)	سرعت و سهولت در انجام تراکنش‌های دیجیتال
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیکی در مناطق مختلف
وانگ (۲۰۱۷)	میزان استفاده از پرداخت‌های موبایلی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	میزان مهاجرت یا ماندگاری متخصصان مالی در شهر
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)؛ یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	تعداد شرکت‌های بزرگ مالی و سرمایه‌گذاری فعال در شهر
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	تنوع نهادهای مالی مانند بیمه‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و مؤسسات اعتباری
باسنز و ون میتین (۲۰۱۵)	میزان رقابت میان نهادهای مالی در ارائه خدمات

منابع	مضمون پایه
وُیجیک و همکاران (۲۰۱۵)	سطح تخصص و خدمات ارائه‌شده توسط نهادهای مالی
مایر (۲۰۱۵)	میزان دسترسی کسب‌وکارها و مؤسسات مالی به زیرساخت‌های دیجیتال
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	سرعت متوسط اینترنت و پایداری شبکه ارتباطی
مایر (۲۰۲۰)	وجود سامانه‌های آنلاین برای ثبت و پرداخت مالیات
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	میزان مشارکت نهادهای مالی در توسعه پروژه‌های اقتصادی و زیرساختی
باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	سطح همکاری و شفافیت بین نهادهای مالیاتی و کسب‌وکارها
مایر (۲۰۲۰)	میزان بازدهی و کارایی منابع مالیاتی برای دولت
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)	سیاست‌های حمایتی دولت و نهادهای محلی برای جذب و حفظ استعدادهای مالی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	میزان پوشش شبکه اینترنت پرسرعت در شهر
وُیجیک و همکاران (۲۰۱۵)	تعداد ارائه‌دهندگان خدمات اینترنت و مخابراتی
تارتان و تتیک (۲۰۲۴)؛ مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)	وجود مراکز تحقیقاتی معتبر در زمینه مالی و اقتصادی
باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	میزان انتشار مقالات و پژوهش‌های علمی در حوزه مالی
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	حمایت دولت و بخش خصوصی از پروژه‌های تحقیقاتی مالی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	میزان استفاده از فناوری‌های نوین مانند بلاک‌چین و قراردادهای هوشمند
مایر (۲۰۱۵)	تعامل و همکاری میان فین‌تک‌ها و نهادهای مالی سنتی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	سطح امنیت سایبری و اعتماد کاربران به خدمات فین‌تک
مایر (۲۰۲۰)	سطح سرمایه‌گذاری در توسعه فناوری‌های ارتباطی پیشرفته

منابع	مضمون پایه
وانگ (۲۰۱۷)	امنیت و قابلیت اطمینان شبکه‌های ارتباطی و داده‌ای
رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)	تعداد متخصصان مالی و بانکی در مقایسه با جمعیت شاغل
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	میزان تحصیلات و تخصص نیروی کار در بخش‌های مالی و بانکی
هو و یه (۲۰۲۵)؛ وانگ (۲۰۱۷)	درصد نیروی کار با مدارک تحصیلی مرتبط (مانند MBA، دکتر در اقتصاد و مالی)
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ وانگ (۲۰۱۷)	تعداد دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی در حوزه‌های مالی و بانکی
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)؛ مایر (۲۰۲۰)	نرخ جذب نیروی کار جدید در بخش‌های مالی و بانکی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	سطح تجربه و مهارت‌های عملی نیروی کار در مؤسسات مالی و بانکی
تارتان و تیک (۲۰۲۴)؛ مایکل و تای (۲۰۲۳)	تعداد دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی ارائه‌دهنده دوره‌های تخصصی در حوزه مالی
چن و چن (۲۰۱۵)	همکاری‌های بین‌المللی با مراکز تحقیقاتی مالی
نیکیتین (۲۰۲۱)	برنامه‌های کارآموزی و تحقیقاتی مرتبط با بازارهای مالی
مایر (۲۰۱۵)	تعداد همایش‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی در حوزه مالی
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)	دسترسی به پایگاه‌های داده و منابع تحقیقاتی مرتبط با بازارهای مالی
مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)	مشارکت دانش‌آموختگان و محققان در پروژه‌های عملی و تحقیقاتی مالی
قوارایا و قوارایا (۲۰۲۳)؛ رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)	نقش مراکز تحقیقاتی در ارائه راهکارهای نوین برای بهبود بازارهای مالی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)	تعداد و شهرت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی ارائه‌دهنده برنامه‌های مالی و اقتصادی
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	استفاده از برنامه‌های آموزشی مبتنی بر فناوری و نوآوری‌های دیجیتال

منابع	مضمون پایه
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	مشارکت اعضای هیئت علمی با تجربه عملی در صنعت مالی
ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)؛ باسنز و ون میتین (۲۰۱۵)	ارائه محتوای آموزشی به‌روز و مرتبط با تحولات بازارهای مالی
چن و چن (۲۰۱۵)	سطح اعتبار و رتبه‌بندی بین‌المللی برنامه‌های آموزشی در حوزه مالی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	وجود دوره‌های آموزشی حرفه‌ای و گواهی‌نامه‌های معتبر در بخش مالی
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ مایر (۲۰۲۰)	فرصت‌های کارآموزی و تجربیات عملی در مؤسسات مالی برای دانشجویان
مایر (۲۰۲۰)	تعداد شرکت‌های فین‌تک فعال در حوزه‌های مختلف مالی
چن و چن (۲۰۱۵)	میزان استفاده از خدمات پرداخت دیجیتال و کیف پول‌های الکترونیکی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)؛ باسنز و ون میتین (۲۰۱۵)	توسعه بانکداری باز و خدمات مالی نوآورانه
مایر (۲۰۱۵)	سطح دسترسی به خدمات مالی برای اقشار محروم از طریق فین‌تک
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	نقش فین‌تک در کاهش هزینه‌های تراکنش‌ها و افزایش بهره‌وری اقتصادی
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)؛ وانگ (۲۰۱۷)	سیستم‌های ارزیابی و ارزیابی کیفیت آموزش در حوزه‌های مالی و اقتصادی
وانگ (۲۰۱۷)	میزان سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های فین‌تک و فناوری‌های مالی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	حمایت‌های قانونی و نظارتی از توسعه فناوری‌های مالی نوآورانه
هو و به (۲۰۲۵)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)	تنوع ابزارهای اعتباری نوین مانند وام‌های هم‌تا به هم‌تا
مایر (۲۰۲۰)	استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی در ارزیابی اعتبار مشتریان
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	ارائه کارت‌های اعتباری هوشمند با قابلیت‌های پیشرفته مدیریت مالی

منابع	مضمون پایه
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	بهره‌گیری از فناوری بلاک‌چین در صدور و مدیریت اوراق بهادار
مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	ایجاد پلتفرم‌های دیجیتال برای جذب سرمایه و تأمین مالی پروژه‌ها
دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ چن و چن (۲۰۱۵)	توسعه محصولات مالی شخصی‌سازی شده متناسب با نیاز کاربران
تارتان و تتیک (۲۰۲۴)؛ بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	استفاده از قراردادهای هوشمند برای خودکارسازی فرایندهای اعتباری
ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)؛ وانگ (۲۰۱۷)	تعداد مراحل و مدت زمان لازم برای ثبت رسمی کسب‌وکارهای مالی
ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)؛ وانگ (۲۰۱۷)	هزینه‌های قانونی و اداری مرتبط با راه‌اندازی مؤسسات مالی
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	وجود پنجره واحد خدمات اداری برای تسهیل فرایند ثبت کسب‌وکار
هو و یه (۲۰۲۵)؛ مایر (۲۰۱۵)	سطح دیجیتالی‌سازی و امکان ثبت آنلاین شرکت‌های مالی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)	میزان حمایت قانونی از کارآفرینان و سرمایه‌گذاران در حوزه مالی
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	وجود نهادهای مشاوره‌ای و حمایتی برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای مالی
چن و چن (۲۰۱۵)؛ باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	میزان شفافیت و دسترسی به اطلاعات مربوط به فرایند ثبت شرکت
مایر (۲۰۲۰)؛ وانگ (۲۰۱۷)	توسعه روش‌های تأمین مالی جمعی
نیکیتین (۲۰۲۱)	حجم کل سرمایه‌گذاری سالانه در استارت‌آپ‌های فین‌تک
تارتان و تتیک (۲۰۲۴)؛ بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	تعداد معاملات سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های حوزه مالی
هو و یه (۲۰۲۵)؛ میگزوی و همکاران (۲۰۲۳)	سهم استارت‌آپ‌های فین‌تک از کل سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر

منابع	مضمون پایه
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	تنوع منابع سرمایه‌گذاری (داخلی، خارجی، دولتی، خصوصی)
تارتان و تئیک (۲۰۲۴)؛ میگزوی و همکاران (۲۰۲۳)	میزان موفقیت و بقای استارت‌آپ‌های فین‌تک پس از دریافت سرمایه
مایکل و تای (۲۰۲۳)	نرخ رشد سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های فناوری مالی در طول زمان
مایر (۲۰۲۰)	تعداد پلتفرم‌ها و پروژه‌های فعال مبتنی بر فناوری بلاک‌چین
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)؛ باسنز و ون میتین (۲۰۱۵)	میزان پذیرش و استفاده از ارزهای دیجیتال در مبادلات مالی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)؛ مایر (۲۰۱۵)	سطح زیرساخت‌های فنی و ظرفیت پردازش شبکه‌های بلاک‌چین
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	تعداد صرافی‌های دیجیتال و میزان معاملات ارزهای دیجیتال
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)؛ وانگ (۲۰۱۷)	قوانین و مقررات حمایتی و نظارتی مرتبط با فناوری بلاک‌چین و رمزارزها
چن و چن (۲۰۱۵)	میزان سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در پروژه‌های بلاک‌چینی و رمزارزی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)؛ مایر (۲۰۱۵)	استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی برای ارزیابی ریسک اعتباری
ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)	بهره‌گیری از تحلیل داده‌های بزرگ برای پیش‌بینی رفتار مشتریان
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	توسعه چت‌بات‌ها و دستیارهای هوشمند برای خدمات مشتری در بانک‌ها
مایکل و تای (۲۰۲۳)	استفاده از هوش مصنوعی در مدیریت و بهینه‌سازی پرتفوی سرمایه‌گذاری
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	پیاده‌سازی الگوریتم‌های یادگیری ماشینی برای شناسایی تقلب و خطرات امنیتی

منابع	مضمون پایه
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ مایر (۲۰۲۰)	تحلیل داده‌های مالی برای بهبود تصمیم‌گیری‌های استراتژیک در مؤسسات مالی
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ لای (۲۰۱۲)	وضوح قوانین و مقررات مالیاتی
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	سرعت و دقت در پردازش و رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی
نیکیتین (۲۰۲۱)	سطح دسترسی به اطلاعات مالیاتی برای مودیان
چن و چن (۲۰۱۵)	کارآمدی سیستم‌های الکترونیکی مالیاتی
مایر (۲۰۱۵)	وجود نهادهای مالی بین‌المللی و مشارکت آن‌ها در بازار
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	گسترده‌ی شبکه شعب و دفاتر نهادهای مالی
نیکیتین (۲۰۲۱)	وضوح قوانین مالیاتی و فرآیندهای مربوط به آن
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	نرخ تورم سالانه
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	نوسانات نرخ ارز
مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ باسنز و ون میتیرن (۲۰۱۵)	رشد تولید ناخالص داخلی
دو و همکاران (۲۰۲۴)	کسری یا مازاد بودجه دولت
مایر (۲۰۲۰)	نرخ بیکاری
ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)	سطح ذخایر ارزی کشور
لای (۲۰۱۲)	تعداد نهادهای ناظر مالی فعال
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	شفافیت مقررات بازارهای مالی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	میزان رعایت استانداردهای بین‌المللی نظارتی
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	تعداد تخلفات مالی کشف‌شده و پیگیری‌شده
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	سطح استقلال نهادهای نظارتی
ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)	فراوانی به‌روزرسانی قوانین و مقررات مالی
دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ چن و چن (۲۰۱۵)	وجود قوانین جامع ضد پول‌شویی

منابع	مضمون پایه
هو و یه (۲۰۲۵)؛ مایر (۲۰۱۵)	عضویت کشور در گروه ویژه اقدام مالی یا همکاری با آن
هو و یه (۲۰۲۵)؛ لای (۲۰۱۲)	تعداد گزارش‌های تراکنش‌های مشکوک ثبت‌شده
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	سطح اجرای سیستم‌های شناسایی و احراز هویت مشتری
رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)	میزان پیگرد قانونی و محکومیت در پرونده‌های مالی غیرقانونی
هو و یه (۲۰۲۵)؛ هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)	همکاری با نهادهای بین‌المللی نظارتی و مالی
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)	پیروی از اصول شفافیت مالی و گزارش‌دهی جهانی
مایر (۲۰۲۰)	تطابق با قوانین ضد پول‌شویی بین‌المللی
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	پذیرش قوانین جهانی در حوزه ارزهای دیجیتال
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	تنظیم مقررات برای تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی
مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ باسنز و ون میتیرن (۲۰۱۵)	هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی حسابداری
چن و چن (۲۰۱۵)؛ باسنز و ون میتیرن (۲۰۱۵)	پذیرش و اجرای توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی
رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)؛ میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	تعداد کاربران خدمات فین‌تک
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	میزان تراکنش‌های مالی دیجیتال انجام‌شده
مایر (۲۰۲۰)	تنوع خدمات فین‌تک ارائه‌شده (پرداخت، وام‌دهی، بیمه و ...)
ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)؛ پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	میزان رشد استارت‌آپ‌های فین‌تک در بازار
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	نرخ پذیرش و استفاده از ارزهای دیجیتال و بلاک‌چین
مایکل و تای (۲۰۲۳)	درصد استفاده از خدمات مالی موبایلی و آنلاین
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	تعداد کاربران خدمات بانکداری دیجیتال
ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)؛ مایر (۲۰۱۵)	تنوع خدمات آنلاین ارائه‌شده توسط بانک‌ها

منابع	مضمون پایه
مایکل و تای (۲۰۲۳)	سطح امنیت و رمزنگاری در تراکنش‌های دیجیتال
هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)	میزان استفاده از اپلیکیشن‌های بانکداری موبایلی
بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)	حجم روزانه معاملات بورس
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	تعداد اوراق بهادار و ابزارهای مالی در بازار
دو و همکاران (۲۰۲۴)	تنوع و گوناگونی دارایی‌های قابل معامله
ویجیک و همکاران (۲۰۱۵)	میزان نقدشوندگی دارایی‌ها در بازار
نیکیتین (۲۰۲۱)	درصد نوسانات قیمت در بازار
چن و چن (۲۰۱۵)	تعداد سرمایه‌گذاران فعال و میزان سرمایه‌گذاری در بازار
مایر (۲۰۲۰)	شفافیت قوانین و مقررات بازار
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)	تعداد نهادهای نظارتی و استقلال آن‌ها
میگوزی و همکاران (۲۰۲۳)	میزان اجرای مقررات ضد فساد و تقلب
رومانوف و اسکاکوف (۲۰۲۳)	نرخ پیگیری و مجازات تخلفات مالی
هو و یه (۲۰۲۵)؛ مایر (۲۰۲۰)	تطابق مقررات با استانداردهای بین‌المللی
نیکیتین (۲۰۲۱)	وجود سیستم‌های نظارت الکترونیکی و هوشمند
پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)؛ باسنز و ون میتیرین (۲۰۱۵)	وضوح و دسترسی عمومی به قوانین مالی و اقتصادی
نیکیتین (۲۰۲۱)	تغییرات دوره‌ای و پیش‌بینی‌پذیری قوانین
چن و چن (۲۰۱۵)	میزان پیگیری و اعمال قوانین مالی
مایر (۲۰۱۵)	سطح مشارکت عمومی در فرآیند تدوین قوانین
لای (۲۰۱۲)	وجود نهادهای مستقل برای تفسیر و اجرای قوانین
مایر (۲۰۲۰)	هماهنگی قوانین مالی با سیاست‌های اقتصادی ملی
یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)	شفافیت در فرآیندهای مالیاتی و تعرفه‌ها
ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)	نظارت بر تطابق قوانین با استانداردهای بین‌المللی

مضمون پایه	منابع
تعداد اصلاحات و تغییرات اعمال شده در قوانین	مایکل و تای (۲۰۲۳)
وجود قوانین حمایت از حقوق سهامداران و سرمایه‌گذاران	هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ مایر (۲۰۱۵)
شفافیت در گزارش‌دهی مالی شرکت‌ها	رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)
سازوکارهای جبران خسارت برای سهامداران و سرمایه‌گذاران	مایکل و تای (۲۰۲۳)
محافظت از سرمایه‌گذاران در برابر دستکاری بازار	هو و یه (۲۰۲۵)؛ مایر (۲۰۱۵)
وجود نهادهای حقوقی مستقل برای حل و فصل اختلافات	رومانوف و اسکاگوف (۲۰۲۳)؛ نیکیتین (۲۰۲۱)
ضمانت‌های قانونی برای حقوق اقلیت سهامداران	چن و چن (۲۰۱۵)
وجود مکانیسم‌های پاسخگویی و شفافیت در اجرای قوانین	دو و همکاران (۲۰۲۴)؛ مایکل و تای (۲۰۲۳)؛ مایر (۲۰۲۰)
تعداد کاربران کیف پول‌های دیجیتال	هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)؛ بولاتوف و همکاران (۲۰۲۱)
میزان تراکنش‌های انجام‌شده از طریق پرداخت‌های الکترونیکی	هو و یه (۲۰۲۵)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۱۸)
تعداد بانک‌ها و مؤسسات مالی فعال	هندریکسه و همکاران (۲۰۲۴)؛ یارونکو و بوتنکو (۲۰۲۳)؛ میگزوی و همکاران (۲۰۲۳)؛ ویجیک و همکاران (۲۰۲۳)؛ پازیتکا و همکاران (۲۰۲۱)؛ مایر (۲۰۲۰)

با توجه به مرور ادبیات انجام شده تعداد ۲۰۶ مضمون پایه شناسایی شدند. سپس کدها در قالب ۲۹ مضمون سازمان دهنده دسته‌بندی شد. مرحله اول کدگذاری (کدگذاری باز)، دسته‌بندی در قالب مفاهیم است، البته در کدگذاری روند مراحل به طور کامل قابل تفکیک نیست.

جدول ۳. کدگذاری مضمون سازمان دهنده

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
دسترسی به منابع مالی و تسهیلات اعتباری	✓ تعداد و تنوع مؤسسات مالی ارائه‌دهنده تسهیلات ✓ میزان تسهیلات اعتباری اعطاشده به کسب‌وکارها و افراد ✓ نرخ بهره و شرایط بازپرداخت وام‌ها

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ دسترسی به سرمایه‌گذاری خطرپذیر و تأمین مالی استارت‌آپ‌ها ✓ حجم اعتبارات بانکی و میزان نقدینگی موجود در بازار ✓ میزان دسترسی به اعتبارات خرد و کلان برای بنگاه‌های اقتصادی ✓ تنوع ابزارهای تأمین مالی (مانند وام، اوراق قرضه و سهام) ✓ سهولت دریافت وام و کاهش موانع اداری و بروکراتیک ✓ میزان حمایت دولت از کسب‌وکارها از طریق سیاست‌های مالی ✓ نقش بانک‌های توسعه‌ای و نهادهای مالی بین‌المللی در تأمین منابع مالی
<ul style="list-style-type: none"> ✓ توسعه شبکه‌های حمل‌ونقل بین‌المللی و داخلی 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد و کیفیت فرودگاه‌های بین‌المللی و داخلی ✓ میزان دسترسی به خطوط ریلی پیشرفته و قطارهای سریع‌السیر ✓ توسعه و گستردگی بزرگراه‌ها و جاده‌های ارتباطی ✓ ظرفیت و کارایی بندر و زیرساخت‌های حمل‌ونقل دریایی ✓ تعداد و کیفیت پروازهای بین‌المللی و داخلی ✓ سطح خدمات حمل‌ونقل عمومی شهری و بین‌شهری ✓ میزان سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل
<ul style="list-style-type: none"> ✓ میزان جذب و حفظ استعدادهای مالی و اقتصادی در شهر 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد مؤسسات آموزشی و دانشگاه‌های تخصصی در حوزه مالی و اقتصادی ✓ میزان اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان رشته‌های مالی و اقتصادی در شهر ✓ سطح حقوق و مزایای شاغلان در بخش‌های مالی و اقتصادی ✓ تعداد و کیفیت برنامه‌های آموزشی و کارآموزی در حوزه مالی ✓ میزان مهاجرت یا ماندگاری متخصصان مالی در شهر ✓ تعداد شرکت‌های بزرگ مالی و سرمایه‌گذاری فعال در شهر ✓ فرصت‌های رشد و ارتقای شغلی برای متخصصان مالی ✓ سیاست‌های حمایتی دولت و نهادهای محلی برای جذب و حفظ استعدادهای مالی
<ul style="list-style-type: none"> ✓ دسترسی به اینترنت پرسرعت و فناوری‌های ارتباطی پیشرفته 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ میزان پوشش شبکه اینترنت پرسرعت در شهر ✓ سرعت متوسط اینترنت و پایداری شبکه ارتباطی ✓ تعداد ارائه‌دهندگان خدمات اینترنت و مخابراتی ✓ میزان دسترسی کسب‌وکارها و مؤسسات مالی به زیرساخت‌های دیجیتال

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ سطح سرمایه‌گذاری در توسعه فناوری‌های ارتباطی پیشرفته ✓ امنیت و قابلیت اطمینان شبکه‌های ارتباطی و داده‌ای
تعداد و تخصص نیروی کار در بخش‌های مالی و بانکی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد متخصصان مالی و بانکی در مقایسه با جمعیت شاغل ✓ میزان تحصیلات و تخصص نیروی کار در بخش‌های مالی و بانکی ✓ درصد نیروی کار با مدارک تحصیلی مرتبط (مانند MBA، دکترا در اقتصاد و مالی) ✓ تعداد دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی در حوزه‌های مالی و بانکی ✓ نرخ جذب نیروی کار جدید در بخش‌های مالی و بانکی ✓ سطح تجربه و مهارت‌های عملی نیروی کار در مؤسسات مالی و بانکی
وجود مراکز تحقیقاتی و آموزشی مرتبط با بازارهای مالی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی ارائه‌دهنده دوره‌های تخصصی در حوزه مالی ✓ وجود مراکز تحقیقاتی معتبر در زمینه مالی و اقتصادی ✓ میزان انتشار مقالات و پژوهش‌های علمی در حوزه مالی ✓ همکاری‌های بین‌المللی با مراکز تحقیقاتی مالی ✓ حمایت دولت و بخش خصوصی از پروژه‌های تحقیقاتی مالی ✓ برنامه‌های کارآموزی و تحقیقاتی مرتبط با بازارهای مالی ✓ تعداد همایش‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی در حوزه مالی ✓ دسترسی به پایگاه‌های داده و منابع تحقیقاتی مرتبط با بازارهای مالی ✓ مشارکت دانش‌آموختگان و محققان در پروژه‌های عملی و تحقیقاتی مالی ✓ نقش مراکز تحقیقاتی در ارائه راهکارهای نوین برای بهبود بازارهای مالی
کیفیت و استانداردهای آموزشی در حوزه مالی و اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد و شهرت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی ارائه‌دهنده برنامه‌های مالی و اقتصادی ✓ سطح اعتبار و رتبه‌بندی بین‌المللی برنامه‌های آموزشی در حوزه مالی ✓ وجود دوره‌های آموزشی حرفه‌ای و گواهی‌نامه‌های معتبر در بخش مالی

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ استفاده از برنامه‌های آموزشی مبتنی بر فناوری و نوآوری‌های دیجیتال ✓ مشارکت اعضای هیئت علمی با تجربه عملی در صنعت مالی ✓ ارائه محتوای آموزشی به‌روز و مرتبط با تحولات بازارهای مالی ✓ فرصت‌های کارآموزی و تجربیات عملی در مؤسسات مالی برای دانشجویان ✓ سیستم‌های ارزیابی و ارزیابی کیفیت آموزش در حوزه‌های مالی و اقتصادی
<p>نقش فناوری‌های مالی (فین‌تک) در توسعه زیرساخت‌های اقتصادی</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ میزان سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های فین‌تک و فناوری‌های مالی ✓ تعداد شرکت‌های فین‌تک فعال در حوزه‌های مختلف مالی ✓ میزان استفاده از خدمات پرداخت دیجیتال و کیف پول‌های الکترونیکی ✓ توسعه بانکداری باز و خدمات مالی نوآورانه ✓ سطح دسترسی به خدمات مالی برای اقشار محروم از طریق فین‌تک ✓ نقش فین‌تک در کاهش هزینه‌های تراکنش‌ها و افزایش بهره‌وری اقتصادی ✓ میزان استفاده از فناوری‌های نوین مانند بلاک‌چین و قراردادهای هوشمند ✓ تعامل و همکاری میان فین‌تک‌ها و نهادهای مالی سنتی ✓ سطح امنیت سایبری و اعتماد کاربران به خدمات فین‌تک ✓ حمایت‌های قانونی و نظارتی از توسعه فناوری‌های مالی نوآورانه
<p>نوآوری در ابزارهای اعتباری و روش‌های تأمین مالی هوشمند</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تنوع ابزارهای اعتباری نوین مانند وام‌های هم‌تا به هم‌تا ✓ توسعه روش‌های تأمین مالی جمعی ✓ استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی در ارزیابی اعتبار مشتریان ✓ ارائه کارت‌های اعتباری هوشمند با قابلیت‌های پیشرفته مدیریت مالی ✓ بهره‌گیری از فناوری بلاک‌چین در صدور و مدیریت اوراق بهادار ✓ ایجاد پلتفرم‌های دیجیتال برای جذب سرمایه و تأمین مالی پروژه‌ها ✓ توسعه محصولات مالی شخصی‌سازی شده متناسب با نیاز کاربران ✓ استفاده از قراردادهای هوشمند برای خودکارسازی فرایندهای اعتباری

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد مراحل و مدت زمان لازم برای ثبت رسمی کسب‌وکارهای مالی ✓ میزان شفافیت و دسترسی به اطلاعات مربوط به فرایند ثبت شرکت ✓ هزینه‌های قانونی و اداری مرتبط با راه‌اندازی مؤسسات مالی ✓ وجود پنجره واحد خدمات اداری برای تسهیل فرایند ثبت کسب‌وکار ✓ سطح دیجیتالی‌سازی و امکان ثبت آنلاین شرکت‌های مالی ✓ میزان حمایت قانونی از کارآفرینان و سرمایه‌گذاران در حوزه مالی ✓ وجود نهادهای مشاوره‌ای و حمایتی برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکارهای مالی 	<p>سهولت در ثبت و راه‌اندازی کسب‌وکارهای مالی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ حجم کل سرمایه‌گذاری سالانه در استارت‌آپ‌های فین‌تک ✓ تعداد معاملات سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های حوزه مالی ✓ سهم استارت‌آپ‌های فین‌تک از کل سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر ✓ نرخ رشد سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های فناوری مالی در طول زمان ✓ تنوع منابع سرمایه‌گذاری (داخلی، خارجی، دولتی، خصوصی) ✓ میزان موفقیت و بقای استارت‌آپ‌های فین‌تک پس از دریافت سرمایه 	<p>میزان سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های حوزه فناوری مالی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد پلتفرم‌ها و پروژه‌های فعال مبتنی بر فناوری بلاک‌چین ✓ میزان پذیرش و استفاده از ارزهای دیجیتال در مبادلات مالی ✓ سطح زیرساخت‌های فنی و ظرفیت پردازش شبکه‌های بلاک‌چین ✓ تعداد صرافی‌های دیجیتال و میزان معاملات ارزهای دیجیتال ✓ قوانین و مقررات حمایتی و نظارتی مرتبط با فناوری بلاک‌چین و رمزارزها ✓ میزان سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در پروژه‌های بلاک‌چینی و رمزارزی 	<p>توسعه زیرساخت‌های بلاک‌چین و ارزهای دیجیتال</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی برای ارزیابی ریسک اعتباری ✓ بهره‌گیری از تحلیل داده‌های بزرگ برای پیش‌بینی رفتار مشتریان ✓ توسعه چت‌بات‌ها و دستیارهای هوشمند برای خدمات مشتری در بانک‌ها ✓ استفاده از هوش مصنوعی در مدیریت و بهینه‌سازی پرتفوی سرمایه‌گذاری 	<p>استفاده از هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها در خدمات مالی</p>

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ پیاده‌سازی الگوریتم‌های یادگیری ماشینی برای شناسایی تقلب و خطرات امنیتی ✓ تحلیل داده‌های مالی برای بهبود تصمیم‌گیری‌های استراتژیک در مؤسسات مالی
امنیت سایبری و حفاظت از اطلاعات مالی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ نرخ وقوع حملات سایبری مالی ✓ سطح رمزنگاری داده‌های مالی ✓ تعداد سامانه‌های امنیت اطلاعات فعال ✓ وجود سیستم‌های احراز هویت چندمرحله‌ای ✓ بودجه اختصاص‌یافته به امنیت سایبری ✓ تعداد مقررات و استانداردهای امنیتی اجراشده
ثبات اقتصادی و کنترل تورم	<ul style="list-style-type: none"> ✓ نرخ تورم سالانه ✓ نوسانات نرخ ارز ✓ رشد تولید ناخالص داخلی ✓ کسری یا مازاد بودجه دولت ✓ نرخ بیکاری ✓ سطح ذخایر ارزی کشور
میزان نظارت و مقررات‌گذاری بر بازارهای مالی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد نهادهای ناظر مالی فعال ✓ شفافیت مقررات بازارهای مالی ✓ میزان رعایت استانداردهای بین‌المللی نظارتی ✓ تعداد تخلفات مالی کشف‌شده و پیگیری‌شده ✓ سطح استقلال نهادهای نظارتی ✓ فراوانی به‌روزرسانی قوانین و مقررات مالی
چارچوب‌های مقابله با پول‌شویی و تأمین مالی غیرقانونی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ وجود قوانین جامع ضد پول‌شویی ✓ عضویت کشور در گروه ویژه اقدام مالی یا همکاری با آن ✓ تعداد گزارش‌های تراکش‌های مشکوک ثبت‌شده ✓ سطح اجرای سیستم‌های شناسایی و احراز هویت مشتری ✓ میزان پیگرد قانونی و محکومیت در پرونده‌های مالی غیرقانونی
هماهنگی مقررات داخلی با استانداردهای بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ همکاری با نهادهای بین‌المللی نظارتی و مالی ✓ پیروی از اصول شفافیت مالی و گزارش‌دهی جهانی ✓ تطابق با قوانین ضد پول‌شویی بین‌المللی ✓ پذیرش قوانین جهانی در حوزه ارزهای دیجیتال

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تنظیم مقررات برای تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی ✓ هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی حسابداری ✓ پذیرش و اجرای توصیه‌های گروه ویژه اقدام مالی
میزان پذیرش و استفاده از فین تک (فناوری مالی)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد کاربران خدمات فین تک ✓ میزان تراکنش‌های مالی دیجیتال انجام شده ✓ تنوع خدمات فین تک ارائه شده (پرداخت، وام‌دهی، بیمه و ...) ✓ میزان رشد استارت‌آپ‌های فین تک در بازار ✓ نرخ پذیرش و استفاده از ارزهای دیجیتال و بلاک‌چین ✓ درصد استفاده از خدمات مالی موبایلی و آنلاین
توسعه بانکداری دیجیتال و خدمات آنلاین مالی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد کاربران خدمات بانکداری دیجیتال ✓ تنوع خدمات آنلاین ارائه شده توسط بانک‌ها ✓ سطح امنیت و رمزنگاری در تراکنش‌های دیجیتال ✓ میزان استفاده از اپلیکیشن‌های بانکداری موبایلی ✓ سرعت و کارایی پردازش تراکنش‌ها ✓ دسترسی به خدمات مالی آنلاین در مناطق مختلف ✓ میزان رضایت مشتریان از خدمات بانکداری دیجیتال
عمق و نقدشوندگی بازار سرمایه	<ul style="list-style-type: none"> ✓ حجم روزانه معاملات بورس ✓ تعداد اوراق بهادار و ابزارهای مالی در بازار ✓ تنوع و گوناگونی دارایی‌های قابل معامله ✓ میزان نقدشوندگی دارایی‌ها در بازار ✓ درصد نوسانات قیمت در بازار ✓ تعداد سرمایه‌گذاران فعال و میزان سرمایه‌گذاری در بازار
مقررات مالی و نظارت بر بازارها	<ul style="list-style-type: none"> ✓ شفافیت قوانین و مقررات بازار ✓ تعداد نهادهای نظارتی و استقلال آن‌ها ✓ میزان اجرای مقررات ضد فساد و تقلب ✓ نرخ پیگیری و مجازات تخلفات مالی ✓ تطابق مقررات با استانداردهای بین‌المللی ✓ وجود سیستم‌های نظارت الکترونیکی و هوشمند
شفافیت و ثبات قوانین مالی و اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ وضوح و دسترسی عمومی به قوانین مالی و اقتصادی ✓ تغییرات دوره‌ای و پیش‌بینی‌پذیری قوانین ✓ میزان پیگیری و اعمال قوانین مالی

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ سطح مشارکت عمومی در فرآیند تدوین قوانین ✓ وجود نهادهای مستقل برای تفسیر و اجرای قوانین ✓ هماهنگی قوانین مالی با سیاست‌های اقتصادی ملی ✓ شفافیت در فرآیندهای مالیاتی و تعرفه‌ها ✓ نظارت بر تطابق قوانین با استانداردهای بین‌المللی ✓ تعداد اصلاحات و تغییرات اعمال شده در قوانین ✓ وجود مکانیسم‌های پاسخگویی و شفافیت در اجرای قوانین
حمایت قانونی از حقوق سرمایه‌گذاران و سهامداران	<ul style="list-style-type: none"> ✓ وجود قوانین حمایت از حقوق سهامداران و سرمایه‌گذاران ✓ شفافیت در گزارش‌دهی مالی شرکت‌ها ✓ سازوکارهای جبران خسارت برای سهامداران و سرمایه‌گذاران ✓ محافظت از سرمایه‌گذاران در برابر دستکاری بازار ✓ وجود نهادهای حقوقی مستقل برای حل و فصل اختلافات ✓ ضمانت‌های قانونی برای حقوق اقلیت سهامداران
گسترده‌ی پرداخت‌های الکترونیکی و کیف پول‌های دیجیتال	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد کاربران کیف پول‌های دیجیتال ✓ میزان تراکنش‌های انجام شده از طریق پرداخت‌های الکترونیکی ✓ تنوع و تعداد ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت دیجیتال ✓ نرخ پذیرش پرداخت‌های الکترونیکی در فروشگاه‌ها و کسب‌وکارها ✓ سطح امنیت تراکنش‌های الکترونیکی و کیف پول‌های دیجیتال ✓ سرعت و سهولت در انجام تراکنش‌های دیجیتال ✓ دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیکی در مناطق مختلف ✓ میزان استفاده از پرداخت‌های موبایلی
وجود نهادهای مالی متنوع	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد بانک‌ها و مؤسسات مالی فعال ✓ تنوع نهادهای مالی مانند بیمه‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و مؤسسات اعتباری ✓ میزان رقابت میان نهادهای مالی در ارائه خدمات ✓ سطح تخصص و خدمات ارائه شده توسط نهادهای مالی ✓ وجود نهادهای مالی بین‌المللی و مشارکت آن‌ها در بازار ✓ گسترده‌ی شبکه شعب و دفاتر نهادهای مالی ✓ میزان مشارکت نهادهای مالی در توسعه پروژه‌های اقتصادی و زیرساختی

مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
شفافیت در نظام مالیاتی و نرخ‌های رقابتی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ وضوح قوانین مالیاتی و فرآیندهای مربوط به آن ✓ میزان اجرای عادلانه و منصفانه مالیات‌ها ✓ دسترسی آسان به اطلاعات مالیاتی برای مودیان ✓ نرخ مالیات رقابتی در مقایسه با سایر کشورها ✓ تسهیلات برای مودیان مالیاتی در زمینه پرداخت و تسویه حساب ✓ وجود سامانه‌های آنلاین برای ثبت و پرداخت مالیات ✓ سطح همکاری و شفافیت بین نهادهای مالیاتی و کسب‌وکارها ✓ میزان بازدهی و کارایی منابع مالیاتی برای دولت
شفافیت و کارآمدی نظام مالیاتی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ وضوح قوانین و مقررات مالیاتی ✓ سرعت و دقت در پردازش و رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی ✓ سطح دسترسی به اطلاعات مالیاتی برای مودیان ✓ کارآمدی سیستم‌های الکترونیکی مالیاتی ✓ میزان عدم ابهام در محاسبه مالیات‌ها ✓ وجود سامانه‌های آنلاین برای پرداخت و پیگیری مالیات ✓ قابلیت پاسخگویی نهادهای مالیاتی به سؤالات و مشکلات مودیان ✓ شفافیت در توزیع و استفاده از درآمدهای مالیاتی
توسعه شبکه بانکی و دسترسی به خدمات مالی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تعداد شعب بانک‌ها و دفاتر خدمات مالی در مناطق مختلف ✓ دسترسی به خدمات بانکداری دیجیتال و موبایلی ✓ پوشش جغرافیایی شبکه‌های بانکی در مناطق شهری و روستایی ✓ تنوع خدمات مالی ارائه‌شده توسط بانک‌ها ✓ سطح سرعت و کارایی خدمات بانکی آنلاین ✓ میزان رضایت مشتریان از دسترسی و کیفیت خدمات بانکی

در مرحله بعد با توجه به تعداد زیاد مفاهیم به دست آمده، این مضمون‌های سازمان دهنده باید در قالب‌های بزرگتری تحت عنوان مضمون فراگیر دسته‌بندی شدند. به این منظور پس از بررسی مضمون پایه و مضمون سازمان دهنده، آن‌ها در قالب بزرگتری تحت عنوان مضمون فراگیر در جدول شماره ۴ دسته‌بندی شده‌اند.

جدول ۴. کدگذاری مضمون فراگیر

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده
زیرساخت‌های مالی و اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> ✓ توسعه شبکه بانکی و دسترسی به خدمات مالی ✓ عمق و نقدشوندگی بازار سرمایه

<ul style="list-style-type: none"> ✓ وجود نهادهای مالی متنوع ✓ شفافیت و کارآمدی نظام مالیاتی ✓ دسترسی به منابع مالی و تسهیلات اعتباری ✓ ثبات اقتصادی و کنترل تورم ✓ مقررات مالی و نظارت بر بازارها ✓ نقش فناوری‌های مالی (فین تک) در توسعه زیرساخت‌های اقتصادی 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ شفافیت و ثبات قوانین مالی و اقتصادی ✓ حمایت قانونی از حقوق سرمایه‌گذاران و سهامداران ✓ سهولت در ثبت و راه‌اندازی کسب‌وکارهای مالی ✓ میزان نظارت و مقررات‌گذاری بر بازارهای مالی ✓ چارچوب‌های مقابله با پول شویی و تأمین مالی غیرقانونی ✓ شفافیت در نظام مالیاتی و نرخ‌های رقابتی ✓ هماهنگی مقررات داخلی با استانداردهای بین‌المللی 	<p>چارچوب‌های قانونی و نظارتی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ توسعه بانکداری دیجیتال و خدمات آنلاین مالی ✓ میزان پذیرش و استفاده از فین تک (فناوری مالی) ✓ گستردگی پرداخت‌های الکترونیکی و کیف پول‌های دیجیتال ✓ امنیت سایبری و حفاظت از اطلاعات مالی ✓ استفاده از هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها در خدمات مالی ✓ توسعه زیرساخت‌های بلاک‌چین و ارزهای دیجیتال ✓ میزان سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌های حوزه فناوری مالی ✓ نوآوری در ابزارهای اعتباری و روش‌های تأمین مالی هوشمند 	<p>فناوری و نوآوری مالی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ توسعه شبکه‌های حمل‌ونقل بین‌المللی و داخلی ✓ دسترسی به اینترنت پرسرعت و فناوری‌های ارتباطی پیشرفته ✓ کیفیت و استانداردهای آموزشی در حوزه مالی و اقتصادی ✓ تعداد و تخصص نیروی کار در بخش‌های مالی و بانکی ✓ وجود مراکز تحقیقاتی و آموزشی مرتبط با بازارهای مالی ✓ میزان جذب و حفظ استعدادهای مالی و اقتصادی در شهر 	<p>زیرساخت‌های ارتباطی و نیروی انسانی متخصص</p>

در این پژوهش، چهار مضمون فراگیر به عنوان شاخص‌های کلیدی شناسایی شدند که ساختار و جوه مختلف موضوع را پوشش می‌دهند. برای تأیید اعتبار و جامعیت شاخص‌های شناسایی شده در پژوهش، از تکنیک دلفی فازی جهت کسب نظر خبرگان استفاده شد و نظرسنجی و مصاحبه‌های تخصصی با جمعی از خبرگان حوزه مالی، شامل مدیران و فعالان نهادهای مالی و نیز اساتید دانشگاهی مسلط به مباحث مالی و اقتصاد انجام گرفت. فرآیند تحلیل پاسخ‌های خبرگان با توجه به اصول اشباع نظری ادامه یافت تا اطمینان حاصل شود که تمامی ابعاد و جنبه‌های مرتبط پوشش داده شده و مکرراً موضوعات جدید تکرار نشوند. نتیجه این مرحله، افزایش دقت و اعتبار مفهومی شاخص‌ها و تأکیدی بر کاربردپذیری آن‌ها در مدل مفهومی طراحی شده بود. برای ارائه‌نمایی روشن و منسجم از این مضامین فراگیر و چگونگی ارتباط آن‌ها، شکل زیر به عنوان نموداری کلی تهیه شده است که ساختار مفهومی پژوهش را به صورت تصویری نمایش می‌دهد و درک بهتری از چارچوب مفهومی و روابط بین مضامین ارائه می‌نماید.

شکل ۱. چارچوب مفهومی

۵. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی شاخص‌های کلیدی در ایجاد شهرهای مرکز مالی و طراحی یک چارچوب مفهومی مبتنی بر تحلیل مضمون، تلاشی است در راستای تبیین الزامات نظری و عملی شکل‌گیری اکوسیستم‌های مالی نوین در بستر شهری. با استفاده از روش تحلیل مضمون و بررسی ادبیات بین‌المللی و ملی، شاخص‌های اصلی مؤثر در این فرایند استخراج و در قالب مدلی مفهومی تجمیع گردید. یافته‌های تحقیق نشان داد که چهار بعد اصلی به عنوان ارکان زیرساختی در ایجاد یک شهر مالی اهمیت حیاتی دارند: زیرساخت‌های مالی و سرمایه‌گذاری، چارچوب‌های حقوقی و نظارتی کارآمد، زیرساخت‌های فناورانه و دیجیتال (با تأکید بر فین‌تک)، و سرمایه‌انسانی توانمند به همراه نهادهای علمی و دانشی. این ابعاد در قالب مضامین کلیدی از داده‌ها استخراج و در مدل نهایی به صورت یک ساختار منسجم ترسیم شده‌اند که ارتباط و هم‌افزایی میان عناصر مختلف را نشان می‌دهد.

مقایسه تجربیات موفق جهانی از جمله مراکز مالی دوبی، سنگاپور، هنگ‌کنگ و لندن نشان داد که موفقیت این شهرها بیش از آنکه وابسته به منابع طبیعی یا موقعیت جغرافیایی باشد، متکی بر تصمیم‌سازی‌های راهبردی، تنظیم‌گری منعطف، سرمایه‌گذاری هدفمند در سرمایه‌انسانی، و پذیرش نوآوری‌های مالی بوده است. بر همین اساس، مدل مفهومی ارائه‌شده می‌تواند الگویی بومی‌سازی‌شده برای شهرهای مستعد در ایران از جمله یزد باشد که از ظرفیت‌های بالایی برای ورود به حوزه اقتصاد دانش‌بنیان و خدمات مالی برخوردارند.

مدل مفهومی طراحی‌شده در این پژوهش قابلیت آن را دارد که به عنوان چارچوبی راهبردی برای سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان شهری، نهادهای مالی و فناوران حوزه فین‌تک مورد استفاده قرار گیرد. بر اساس این مدل، تحقق یک شهر مالی نیازمند تعامل شبکه‌ای میان بازیگران مختلف و وجود نهادهای واسط برای تسهیل‌گری است. همچنین نتایج تحقیق بر لزوم توسعه نظام‌مند زیرساخت‌های فناورانه و حقوقی تأکید دارد که بدون آن‌ها جذب سرمایه‌گذاری، خلق نوآوری و پیوستن به شبکه‌های مالی بین‌المللی دشوار خواهد بود.

در نهایت، شناسایی شاخص‌های کلیدی و طراحی مدل مفهومی، گامی مهم در جهت تبیین علمی مسیر توسعه شهرهای مالی در ایران است و می‌تواند بستری برای پژوهش‌های آینده، ارزیابی تجربی مدل، و توسعه ابزارهای سیاست‌گذاری دقیق‌تر فراهم آورد.

پیشنهادات و محدودیت‌های پژوهش

با توجه به یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران شهری و مالی، چهار مؤلفه شناسایی‌شده یعنی زیرساخت‌های مالی و اقتصادی، چارچوب‌های قانونی و نظارتی، فناوری و نوآوری مالی، و زیرساخت‌های ارتباطی و منابع انسانی متخصص را در برنامه‌ریزی برای توسعه شهرهای مالی مدنظر قرار

دهند. همچنین توصیه می‌شود در پژوهش‌های آینده، از روش‌های ترکیبی (کیفی-کمی) استفاده شود تا علاوه بر تحلیل مضمون ادبیات، نظرسنجی از خبرگان، تصمیم‌گیران و فعالان حوزه مالی نیز به مدل‌سازی دقیق‌تر کمک کند. اجرای مطالعات موردی در کشورهای در حال توسعه یا در حال گذار نیز می‌تواند به تطبیق‌پذیری مدل ارائه‌شده با شرایط بومی کمک کند و اثربخشی آن را در سطح عملیاتی افزایش دهد. یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش، اتکای آن به منابع ثانویه و داده‌های موجود در ادبیات پژوهش است؛ به عبارتی، تحلیل مضمون صرفاً بر پایه متون منتشرشده انجام شده و از داده‌های میدانی یا تجربی بهره‌گرفته نشده است.

منابع

- احمدی، م؛ اصغری، ن. (۱۴۰۴). نقش نوآوری‌های مالی دیجیتال در ارتقاء کارایی نظام مالی شهری. مجله پژوهش‌های مالی ایران، ۱۲(۱)، ۴۵-۶۱.
- حسینی، ر؛ محمدی، س؛ فراهانی، ع. (۱۴۰۳). تأثیر زیرساخت‌های مالی شهری بر بهره‌وری بخش مالی: مطالعه موردی شهرهای بزرگ ایران. مجله اقتصاد شهری، ۹(۲)، ۱۲۳-۱۴۲.
- رضایی، م؛ ملکی، ن. (۱۴۰۴). تحلیل شبکه‌ای نظام مالی شهری ایران و تاب‌آوری اقتصادی. پژوهش‌های مالی و بانکی، ۱۵(۳)، ۹۸-۱۱۵.
- زارعی، م، ا. (۱۳۹۹). اصلاحات مدیریت مالی عمومی: سفری مداوم به سمت حاکمیت خوب. حسابداری و بودجه‌ریزی بخش عمومی، ۱(۲)، ۵۰-۶۳.
- ستوده، ر؛ حق‌پرست، ع؛ هیراد، ع. (۱۴۰۴). الگوی پاسخگویی مالی مدیران مالی بخش عمومی کشور. حسابداری و بودجه‌ریزی بخش عمومی، ۶(۲)، ۶۹-۸۵.
- کوشا، ه. (۱۴۰۲). مدل‌سازی تعادل عمومی دینامیک تصادفی (DSGE) برای تحلیل رشد بخش مالی در شهرهای مرکزی ایران. اقتصاد دانشگاهی، ۲۵(۴)، ۲۱۰-۲۳۰.
- Allen, F., Demirgüç-Kunt, A., Klapper, L., & Martínez Pería, M. S. (2016). The foundations of financial inclusion: Understanding ownership and use of formal accounts. *Journal of Financial Intermediation*, 27, 1-30. <https://doi.org/10.1016/j.jfi.2016.02.003>
- Arner, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2020). The evolution of fintech: A new post-crisis paradigm? *Georgetown Journal of International Law*, 47(4), 1271-1319.
- Arner, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2022). Fintech and the transformation of financial services. *Journal of Financial Innovation*, 8(2), 112-134.
- Bassens, D., & Van Meeteren, M. (2015). World cities under conditions of financialized globalization. *Progress in Human Geography*, 39, 752 - 775. <https://doi.org/10.1177/0309132514558441>

- Batty, M. (2023). Urban economics and the role of innovation in cities. *Urban Studies Review*, 57(1), 1-19.
- Brennen, S., & Kreiss, D. (2016). Digitalization and its impact on the economy. *Journal of Economic Perspectives*, 30(2), 83-104.
- Bulatov, A., Gabarta, A., & Sergeev, E. (2021). Global Financial Centers as Channels for International Labor Migrant Inflow into Cities of Europe. *World Economy and International Relations*. <https://doi.org/10.20542/0131-2227-2021-65-10-122-132>
- Chen, K., & Chen, G. (2015). The rise of international financial centers in mainland China. *Cities*, 47, 10-22. <https://doi.org/10.1016/J.CITIES.2014.11.012>
- Chen, X., Liu, S., & Wang, X. (2021). Financial center's role in regional economic development: Evidence from China's pilot free trade zones. *Journal of Urban Economics*, 124, 103341. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2021.103341>
- Demir, F. (2020). Global financial centers and international finance: Dynamics and implications. *International Journal of Finance & Economics*, 25(3), 414-432. <https://doi.org/10.1002/ijfe.1752>
- Demirgüç-Kunt, A., & Levine, R. (2008). Finance, financial sector policies, and long-run growth. *The World Bank Policy Research Working Paper*, No. 4469. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-4469>
- Du, J., Han, Y., & Cui, X. (2024). The impact of financial development on enterprise green innovation under low carbon pilot city. *PLOS ONE*, 19. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0301909>
- Fernandez, R., Aalbers, M. B., & Kim, S. (2023). Global financial networks and value creation in financial cities. *Economic Geography*, 99(2), 210-233.
- Flick, U. (2018). *An introduction to qualitative research*. Sage Publications Limited.
- Gabor, D., & Ban, C. (2020). The EU's capital markets union and the neoliberalization of the Eurozone. *New Political Economy*, 25(4), 465-482. <https://doi.org/10.1080/13563467.2020.1754340>
- Gao, L., & Sun, H. (2022). Cross-border capital mobility and financial center interaction: A spatial econometric analysis. *Regional Studies*, 56(8), 1359-1376. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2109876>
- Gennaioli, N., Shleifer, A., & Vishny, R. (2014). Finance and the preservation of wealth. *Journal of Financial Economics*, 111(3), 622-634. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2013.09.005>
- Grote, M., & Liu, Y. (2023). Financial centers as engines of economic dynamism. *Journal of Urban Economics*, 135, 103497.
- Hendrikse, R., Bassens, D., & Rossiter, A. (2024). Rebooting Amsterdam for the age of Big Tech: Platform capitalism, reintermediation, and financial-center change. *Geoforum*. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2023.103894>

- Hong, S., & Lee, D. (2024). Digital infrastructure investment and financial center competitiveness. *Journal of International Finance*, 38(1), 112-130. <https://doi.org/10.1016/j.jintfin.2023.10.004>
- Hu, H., & Ye, Z. (2025). Does Smart City Construction Inhibit Corporate Financialization? Evidence from China. *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su17031118>
- Kem, J., & Zhao, L. (2024). Fintech innovation and urban financial development: A global perspective. *Financial Innovation*, 10(2), 45. <https://doi.org/10.1186/s40854-024-00275-8>
- Kim, H., & Park, J. (2023). Reconsidering world cities in the digital economy. *Global Networks*, 23(1), 45-63.
- Kim, H., Park, J., & Lee, S. (2022). Financial sector growth and urban economic dynamics: Evidence from DSGE models. *Journal of Financial Economics*, 146(1), 198-217. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2021.11.005>
- Lai, K. (2012). Differentiated Markets: Shanghai, Beijing and Hong Kong in China's Financial Centre Network. *Urban Studies*, 49, 1275 - 1296. <https://doi.org/10.1177/0042098011408143>
- Lee, J., Park, S., & Kim, H. (2021). Financial technology adoption and economic growth: Evidence from global financial centers. *Finance Research Letters*, 40, 101664. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2020.101664>
- Liu, C., & Wang, T. (2024). Digital finance and urban economic growth: Insights from fintech innovation. *Journal of Financial Technology*, 12(1), 25-42.
- Meyer, D. (2015). The world cities of Hong Kong and Singapore: Network centers of global finance. *International Journal of Comparative Sociology*, 56, 198 - 231. <https://doi.org/10.1177/0020715215608230>
- Meyer, D. (2020). Financial Centers, International. *International Encyclopedia of Human Geography*. <https://doi.org/10.1016/B978-008044910-4.00184-X>
- Michael, B., & Tai, A. (2023). Does Asia's Financial Intermediation of China's Solar Industry during the 2020s Exhibit a "California Effect"? *Sustainability*. <https://doi.org/10.3390/su152014791>
- Migozzi, J., Urban, M., & Wójcik, D. (2023). Urban Geographies of Financial Convergence: Situating Indian Financial Centers across Global Production and Financial Networks. *Economic Geography*, 99, 499-525. <https://doi.org/10.1080/00130095.2023.2205584>
- Nguyen, T., Smith, J., & Johnson, L. (2024). Clustering and competitiveness of global financial centers. *Regional Studies*, 58(3), 345-360.
- Nikitin, L. (2021). Charles P. Kindleberger (1910–2003) and the beginning of studies on the history of global and national financial centres. *Vestnik Permskogo Universiteta. Istoriya*. <https://doi.org/10.17072/2219-3111-2021-2-86-96>

- Pazitka, V., Urban, M., & Wójcik, D. (2021). Connectivity and growth: Financial centres in investment banking networks. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 53, 1789-1809. <https://doi.org/10.1177/0308518X2111026318>
- Pike, A., & Pollard, J. (2019). Economic geographies of financial centres. *Progress in Human Geography*, 43(2), 218-237. <https://doi.org/10.1177/0309132518817318>
- Poon, J., & Lee, S. (2023). Agglomeration economies in global finance centers and their impact on value-added services. *Finance and Urban Studies*, 14(2), 75-93.
- Qvaraia, I., & Qvaraia, N. (2023). The Role of Developed Infrastructure in the Formation of Financial Centers. *Works of Georgian Technical University*. <https://doi.org/10.36073/1512-0996-2023-1-31-37>
- Rajan, R. G., & Zingales, L. (2003). The great reversals: The politics of financial development in the twentieth century. *Journal of Financial Economics*, 69(1), 5-50. [https://doi.org/10.1016/S0304-405X\(03\)00104-9](https://doi.org/10.1016/S0304-405X(03)00104-9)
- Romanov, M., & Skachkov, V. (2023). Evaluating prospect development of global financial centers in Latin America. *Regional'nye issledovaniya*. <https://doi.org/10.5922/1994-5280-2023-1-6>
- Smith, A., & Johnson, L. (2024). Revisiting agglomeration economies in financial clusters. *Journal of Economic Geography*, 24(1), 1-20.
- Sun, Y., Wang, Y., & Li, J. (2022). Innovation ecosystems in global financial cities: The case of New York. *Urban Studies*, 59(5), 1040-1058. <https://doi.org/10.1177/00420980211050592>
- Tartan, S., & Tetik, N. (2024). Dubai model for Istanbul Finance Center's competition with the world on its way to becoming a global financial center. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. <https://doi.org/10.53092/duibfd.1443986>
- Wang, X. (2017). Financial centre development in mainland China : a financial geography perspective (Doctoral dissertation, University of Oxford).
- Wang, Y., Li, J., & Chen, X. (2023). Network position and financial resilience in global cities. *Economic Geography*, 99(3), 345-367. <https://doi.org/10.1080/00130095.2023.1234567>
- Wójcik, D., Keenan, L., Pažitka, V., Urban, M., & Wu, W. (2023). Financial centre primacy around the world: international analysis based on mergers and acquisitions data. *Journal of Economic Geography*. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbac036>
- Wójcik, D., Knight, E., & Pažitka, V. (2015). What Turns Cities into International Financial Centres?. *Centre for International Finance & Regulation (CIFR) Research Paper Series*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2695934>

- Wójcik, D., Knight, E., & Pažitka, V. (2018). What turns cities into international financial centres? Analysis of cross-border investment banking 2000–2014. *Journal of Economic Geography*, 18, 1–33.
<https://doi.org/10.1093/JEG/LBX008>
- Wu, Z., & Shen, Y. (2023). Agglomeration effects in global financial centers: Mechanisms and policy implications. *Economic Geography*, 99(1), 45–67.
<https://doi.org/10.1080/00130095.2022.2149936>
- Yarovenko, T., & Butenko, Y. (2023). Transformation of international financial centers in global economy. *Galic'kij ekonomičnij visnik*.
https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.159
- Zhang, L., Chen, M., & Fang, Y. (2022). The impact of fintech development on the financial sector and economic growth: A cross-country analysis. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 85, 101279.
<https://doi.org/10.1016/j.intfin.2022.101279>
- Zhang, W., Chen, M., & Sun, Y. (2024). Central place theory revisited: Capital accumulation in financial centers. *Urban Economics*, 140, 104276.
- Zhang, W., Liu, Y., & Chen, M. (2023). Financial center agglomeration and economic spillovers: Evidence from global financial networks. *Journal of Urban Economics*, 145, 103710. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2023.103710>

